

Oorspronkelijke titel:
Eyewitness Travel Guides –
Venice & the Veneto
© 2017 Oorspronkelijke uitgave:
Dorling Kindersley Limited, London
A Penguin Random House Company
© 2018 Nederlandstalige uitgave:
Uitgeverij Unieboek | Het Spectrum bv,
Houten
www.capitool.nl
www.unieboekspectrum.nl

Capitool maakt deel uit van
Uitgeverij Unieboek | Het Spectrum bv,
Postbus 97
3990 DB Houten

Auteur: Roger Williams

Boekverzorging: *de Redactie*, Amsterdam
Vertaling: Dominique van der Lingen en
Marten van de Kraats
Bewerking: Gerard M.L. Harmsans

Omslag: Zilverster Media, Annelies
Dollekamp

Cartografie: Phil Rose, Jennifer Skelley
en Jane Hanson (Lovell Johns Ltd, Oxford
UK). Stratenkaart gebaseerd op digitale
gegevens, bewerkt met toestemming van
L.A.C. (Italië)

Alles is in het werk gesteld om ervoor te
zorgen dat de informatie in dit boek bij het
ter perse gaan zoveel mogelijk is bijgewerkt.

Gegevens zoals telefoonnummers,
openingstijden, prijzen, exposities en
reisinformatie zijn echter aan veranderingen
onderhevig. De uitgever is niet aansprakelijk
voor consequenties die voortvloeien
uit het gebruik van dit boek.

ISBN: 978 90 00 34232 7

NUR: 512

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze
uitgave mag worden veelevoudigd,
opgeslagen in een geautomatiseerd
gegevensbestand, of openbaar gemaakt,
in enige vorm of op enige wijze, hetzij
elektronisch, mechanisch, door fotokopieën,
opnamen, of enige andere manier, zonder
voorafgaande schriftelijke
toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit
deze uitgave is toegestaan op grond van
artikel 16 Auteurswet 1912, juncto het
Besluit van 20 juni 1974, Stb. 351, zoals
gewijzigd bij het Besluit van 23 augustus
1985, Stb. 471 en artikel 17 Auteurswet
1912, dient men de daarvoor wettelijk
verschuldigde vergoedingen te voldoen
aan de Stichting Reprorecht (Postbus
3051, 2130 KB, Hooftdorp). Voor het
overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave
in bloemlezingen, readers en andere
compilatielwerken dient men zich tot de
uitgever te wenden.

Inleiding op Venetië en Veneto

Venetië en Veneto
verkennen **10**

Venetië en Veneto in kaart
gebracht **16**

Een schets van Veneto **20**

Agenda van Venetië en
Veneto **36**

Geschiedenis van Venetië
en Veneto **40**

Gondels op het Canal Grande met de Piazza San Marco op de achtergrond

De informatie in deze Capitool Reisgids wordt regelmatig gecontroleerd.

Alles is in het werk gesteld om ervoor te zorgen dat de informatie in dit boek bij het ter perse gaan zoveel mogelijk is bijgewerkt. Gegevens zoals telefoonnummers, websites, openingstijden, prijzen, exposities en reisinformatie zijn echter aan veranderingen onderhevig. Het kan dus zijn dat u ter plekke een andere situatie aantreft dan in deze gids staat beschreven. De uitgever is op geen enkele manier aansprakelijk voor consequenties die voortvloeien uit het gebruik van dit boek.

Venetië van buurt tot buurt

Venetië in het kort **58**

Het Canal Grande **60**

San Marco **76**

San Polo en
Santa Croce **100**

Castello **112**

Dorsoduro **126**

Cannaregio **140**

De eilanden in de lagune
150

Veneto van streek tot streek

Veneto in het kort **164**

De Vlakte van Veneto **166**

Verona en het Gardameer
190

De Dolomieten **216**

Een glinsterend Venetiaans masker, dat wordt gedragen tijdens carnaval

Tips voor de reiziger

Accommodatie **228**

Restaurants en cafés **236**

Winkelen **252**

Amusement **258**

Themavakanties en
buitenactiviteiten **262**

Wegwijs in Venetië en Veneto

Praktische informatie **268**

Reisinformatie **278**

Stratengids **288**

Register **302**

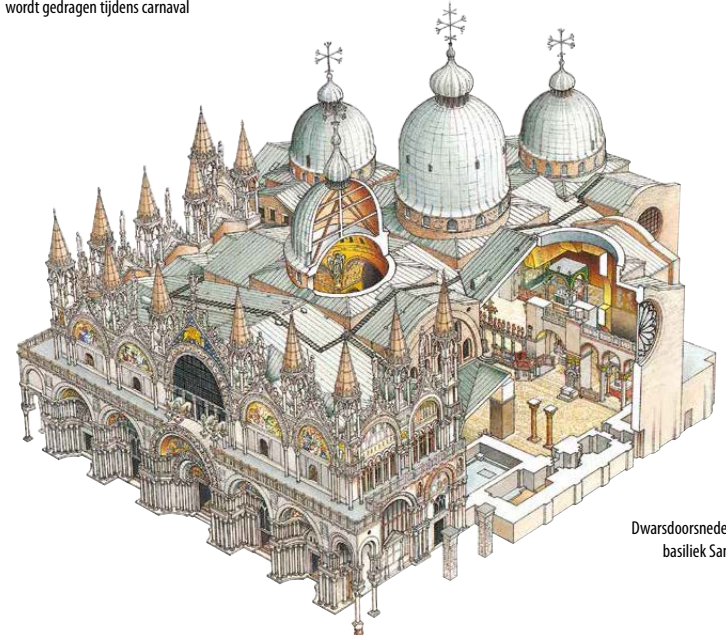
Dankbetuiging **316**

Woordenlijst **319**

Vaporetto-routes rond
Venetië
binnenkant achterflap

De prachtige façade van de Romeinse arena, beroemd om zijn grootse opera-uitvoeringen

Dwarsdoorsnede van de
basiliek San Marco

Het centrum van Venetië

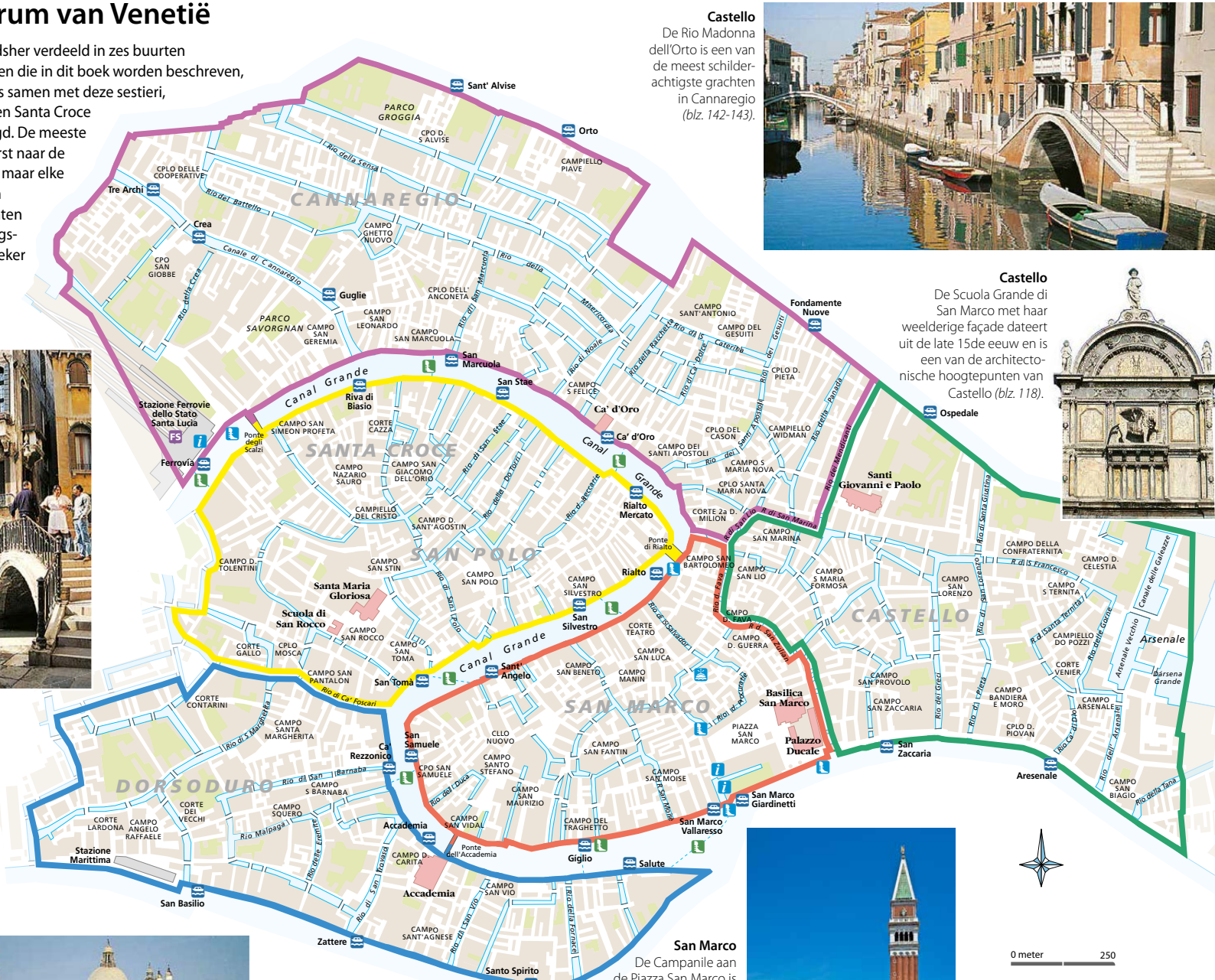
Venetië is van oudsher verdeeld in zes buurten of *sestieri*. De wijken die in dit boek worden beschreven, vallen grotendeels samen met deze sestieri, waarbij San Polo en Santa Croce zijn samengevoegd. De meeste toeristen gaan eerst naar de Piazza San Marco, maar elke wijk heeft wel een aantal hoogtepunten en een ontdekkings-tocht is dan ook zeker de moeite waard.

San Polo en Santa Croce
De Rialtobrug en zijn markten geven de toon aan in deze wijk (blz. 104). Mooie stenen bruggen, zoals die bij de Fondamenta del Megio, verbinden straten die al eeuwen niet veranderd zijn.

Dorsoduro
De barokker Santa Maria della Salute bij de monding van het Canal Grande biedt een imposante aanblik (blz. 139). Andere hoogtepunten in Dorsoduro zijn de Accademia en het museum van Peggy Guggenheim (blz. 134–138).

Castello
De Rio Madonna dell'Orto is een van de meest schilderachtigste grachten in Cannaregio (blz. 142-143).

Castello
De Scuola Grande di San Marco met haar weelderige façade dateert uit de late 15de eeuw en is een van de architectonische hoogtepunten van Castello (blz. 118).

San Marco
De Campanile aan de Piazza San Marco is een bekend herkenningspunt en een begrip in Venetië (blz. 80). Twee andere topattracties aan de Piazza zijn de San Marco-basiliek en het Dogenpaleis (blz. 82–93).

Verklaring van de symbolen zie achterflap.

Romeins Veneto

De naam Veneto stamt af van de Veneti, het volk dat deze streek bewoonde voor de Romeinen hun grondgebied in de 3de eeuw v.C. veroverden. Verona werd gesticht als uitvalsbasis voor het oprukkende Romeinse leger, dat over de Alpen trok en een groot deel van het huidige Frankrijk en Duitsland veroverde. Zolang het Romeinse Rijk intact bleef, bloeide Veneto, maar de streek kreeg het zwaar te verduren toen de barbaren in de 4de eeuw n.C. hevige aanvallen uitvoerden. Verzwakt door onderlinge strijd en door de scheiding tussen Rome en Constantinopel, brokkelde het keizerlijke bestuur langzaam af.

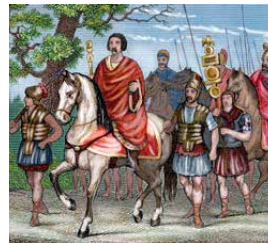
Paardenkoets
Vondsten in deze regio getuigen van de technische vaardigheden en de luxueuze levensstijl van de bewoners.

Het Forum (marktplein)

De Arena werd in 30 n.C. voltooid voor de in Verona gelegerde troepen. Er konden 30.000 toeschouwers in.

Wagenrennen

Een pre-Romeinse strijdwagen in het museum van Adria (blz. 189) is een aanwijzing dat de Romeinen deze sport van oudere volken hebben overgenomen.

Ruiters in het Romeinse leger
Goten, Hunnen en Vandalen waren huurlingen in het leger, maar sloegen later aan het plunderen.

Jagen in de lagune
De ongerepte lagune waar later Venetië zou ontstaan, trok vissers en jagers. Het was ook een schuilplaats voor de kustbewoners tijdens aanvallen van de Hunnen en de Goten.

Het theater is in de 1ste eeuw v.C. gebouwd en wordt nog steeds gebruikt voor openluchtvoorstellingen (blz. 260).

Dit mozaïek van een nachtegal in het museum van Treviso komt uit Trevisium, de Romeinse voorloper van de stad.

Twee bogen van de Ponte Romano (blz. 204–205) staan nog overeind.

Gladiatoren
Bloeddorstige burgers kwamen in groten getale af op de gladiatorengevechten waarbij krijgsgevangenen, criminelen en christelijke martelaren over de kling werden gejaagd.

In de Arena van Verona wordt het operafestival van de stad gehouden, ook al is de buitenmuur door aardbevingen verwoest.

Verona

Deze versterkte Romeinse stad werd beschermd door de Adige en was verdeeld in vierkante blokken. Op het Forum zijn middeleeuwse paleizen gebouwd, maar een aantal Romeinse monumenten is nog zichtbaar (blz. 194).

87 v.C. Geboorte van de Romeinse minnedichter Catullus in Verona

6de eeuw v.C. Veneto wordt bezet door de Euganei en de Veneti

89 v.C. Inwoners van Verona, Padua, Vicenza, Este en Treviso krijgen Romeinse burgerrechten

100 n.C. De Arena, het amfitheater van Verona, wordt gebouwd. Handelaren uit het Midden-Oosten introduceren het christendom

401 De Goten vallen onder leiding van Alarik I Noord-Italië binnen; Veneto krijgt de zwaarste klappen te verduren

360 De noordgrenzen van het Romeinse Rijk worden bedreigd door Slavische en Germaanse stammen

Trotse Visigoot

600 v.C. 500 400 300 200 100 1 n.C. 100 200 300 400

3de eeuw v.C. De Romeinen veroveren Veneto. De Veneti en Euganei nemen de Romeinse cultuur over en verliezen hun eigen identiteit

Catullus (87–ca. 54 v.C.)

59 v.C. Geboorte van de Romeinse historicus Livius in Padua

313 Constantijn de Grote stelt het christendom gelijk aan andere godsdiensten

331 De hoofdstad van het Romeinse Rijk wordt verplaatst van Rome naar Constantinopel

395 Het Romeinse Rijk wordt verdeeld in een oostelijk en een westelijk deel

410 Alarik I plundert Rome en sterft in hetzelfde jaar

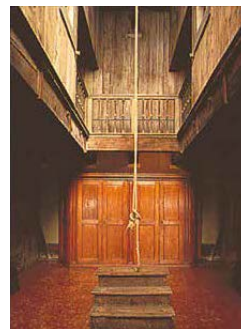
4 Dogenpaleis

Het Palazzo Ducale begon in de 9de eeuw als versterkt kasteel, dat echter, evenals diverse opvolgers, verschillende malen door brand werd verwoest. Het huidige paleis stamt uit de 14de en begin 15de eeuw. De ontwerpers braken met de toen heersende traditie door het grootste deel van het paleis – dat is gemaakt van roze marmer uit Verona – op kantachtige arcaden van Istrisch steen te plaatsen. Het portiek wordt gedragen door zuilen. Hierdoor is een licht en sierlijk gotisch meesterwerk ontstaan.

Arco Foscari

De afbeeldingen van Adam en Eva in deze triomfboog op de binnenplaats zijn kopieën van 15de-eeuwse originelen van Antonio Rizzo.

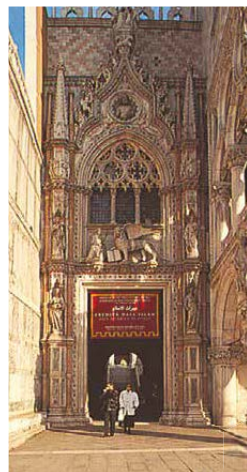
Martelkamer

'Het hof van de kamer van het koord' herinnert aan de verhoren waarbij de verdachte aan zijn polsen hing.

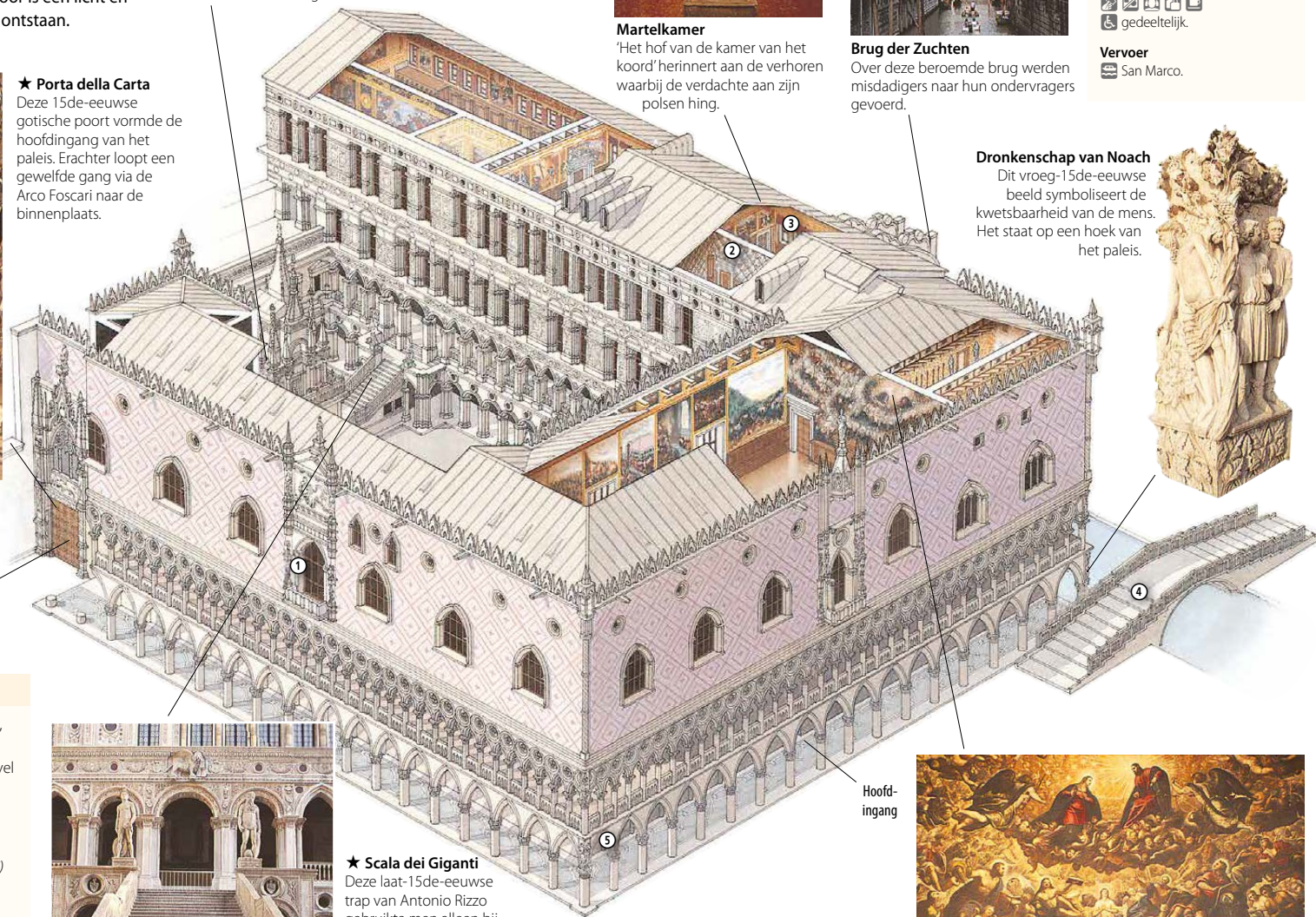
Brug der Zuchten

Over deze beroemde brug werden misdadigers naar hun ondervragers gevoerd.

★ Porta della Carta

Deze 15de-eeuwse gotische poort vormde de hoofdingang van het paleis. Erachter loopt een gewelfde gang via de Arco Foscari naar de binnenplaats.

Dronkschap van Noach

Dit vroeg-15de-eeuwse beeld symboliseert de kwetsbaarheid van de mens. Het staat op een hoek van het paleis.

UITGELICHT

- ⑤ Adam en Eva met de slang, op de hoek van het Piazzetta.
- ① Het balkon aan de westgevel is in 1536 toegevoegd als pendant van het vroeg-15de-eeuwse balkon dat op de kade uitkijkt.
- ④ Ponte della Paglia (blz. 117)
- ③ Sala della Bussola (Kompaskamer)
- ② Sala dei Tre Capi (Kamer van de Drie Hoofden van de Raad van Tien).

★ Scala dei Giganti

Deze laat-15de-eeuwse trap van Antonio Rizzo gebruikte men alleen bij ceremonies. Op de overloop werden de dogen gekroond met de schitterende zogja.

Hoofdingang

Sala del Maggiore Consiglio
Het *Paradijs* (1588–1592) van Domenico en Jacopo Tintoretto beslaat een hele muur van de Zaal van de Grote Raad.

TIPS VOOR DE TOERIST

Practische informatie

Piazzetta. Kaart 7 C2.

Tel. 041-42730892.

W palazzoducale.visitmuve.it

Open dag. 8.30–19.00 (nov.–maart tot 17.30 uur). Toegang tot 60 minuten voor sluiting. De Verborgene Schatten van de Doge Excursie: (in het Engels) dag. 11.45 uur; reserveren bij het paleis, de webwinkel of telefonisch.

Gesloten 1 jan., 25 dec.

gedeelteeljk.

Vervoer

San Marco.

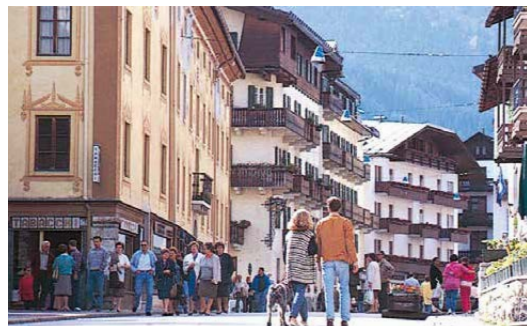
1 Cortina d'Ampezzo

6800. Corso Italia 81, 0436-869086. di- en vr-ochtend. cortinadolomiti.eu

In het door de beau monde van Turijn en Milaan bezochte Cortina vindt u tal van restaurants en bars. Het plaatsje is zo populair vanwege de spectaculaire omgeving, die een extra dimensie verleent aan het naar beneden suizen. Overall waar men kijkt, steken rotsen en pie-

Skiërs in Cortina

Slenteren langs de Corsa Italia in Cortina d'Ampezzo

ken hun verweerde vormen de lucht in. Omdat in Cortina in 1956 de Olympische Winterspelen werden gehouden, zijn de sportfaciliteiten er beter dan normaal. U vindt er een springschans en een bobsleebaan en het Olympisch Stadion biedt plaats aan een schaatsdiscoschuur. Er zijn diverse zwembaden en ook tennisbanen en paardrijfaciliteiten.

's Zomers is Cortina een prima uitvalsbasis voor wandelaars. Informatie over wandelroutes of trektochten met gids kunt u krijgen bij het toeristenbureau of bij het bureau voor gidsen aan de overkant. Een andere mogelijkheid is een tochtje met de kabelbaan *Freccia nel Cielo* ('pijl in de lucht'), die tot 3243 m boven zeeniveau komt.

2 Misurina

82. Via Monte Piana 2, 0435-39016. **Open** juli-aug. auronzomisurina.it

In Misurina, gelegen bij het unieke Misurinameer, zult u meer rust vinden dan in Cortina d'Ampezzo. In het water weerkaatsen de toppen van de Monte Sorapis

Een van de krekens die het Lago Misurina instromen

en de Cadinigroep. Neem de tolweg 8 km in noordoostelijke richting naar de berghut Auronzo en naar de voet van de Tre Cime di Lavaredo (2999 m).

3 Pieve di Cadore

4000. Piazza Tiziano 3, 0435-32556. wo-ochtend (op de Tai). infodolomiti.it

Eeuwenlang voorzag het bos van Cadore Venetië van hout. De hoofdstad van dit berggebied is Pieve di Cadore, vooral bekend als geboorteplaats van Titiaan. Het eenvoudige **Casa di Tiziano** is opengesteld voor het publiek. In het **Museo Archeologico** zijn voorwerpen te zien uit de pre-Romeinse tijd. Het plaatsje is echter vooral een reisdoel voor mensen die van hieruit de omgeving willen verkennen. Ten noor-

Het huis van Titiaan in Pieve di Cadore

den van Pieve versmalt het dal zich tot een spectaculair ravijn en de weg noordwaarts naar Comelica en Sesto staat bekend om zijn alpiene landschap en traditionele huizen. De Piave ontspringt 8 km ten noorden van Sappada.

Casa di Tiziano
Via Arsenale 4. **Tel.** 0435-32262. **Open** maart-okt.: dag. 10.00-12.00, 16.00-18.30 uur.

Museo Archeologico Romano e Preromano
Palazzo della Magnifica Comunità Cadonina, Piazza Tiziano 2. **Tel.** 0435-32262. **Open** juni-sept. di-zo (aug. dag.); okt.-mei: za & zo.

De Dolomietenweg

De Strada delle Dolomiti is niet alleen een van de mooiste routes in de Alpen, maar ook een grandioos staaltje van wegebouw. Hij begint in de regio Trentino-Alto Adige bij Bolzano en voert via de Passo Pordoi (2239 m), een van de mooiste bergpassen van de Dolomieten, naar de regio Veneto. Van hier slingert de S48 nog zo'n 35 km oostwaarts naar Cortina d'Ampezzo. Onderweg komt u genoeg plaatsen tegen waar u kunt genieten van een adembenemend uitzicht. In veel skioorden kunt u per kabelbaan naar berghutten (soms met cafés), die open zijn van half juni tot half september. Deze berghutten staan vaak aan het begin van gemarkeerde wandelpaden.

Tips voor onderweg

Vertrekpunt: Passo Pordoi.
Lengte (alleen in Veneto): 35 km.
Geschatte rijtijd: Twee uur, maar reken een hele dag, inclusief de terugreis, om onderweg te stoppen en van het uitzicht te genieten.
Stopplaatsen: In de plaatsjes Pieve di Livinalongo en Andraz is een aantal goede cafés en restaurants.

4 Andraz

Het deels gerestaureerde Castello di Andraz werd gebouwd in de 14de eeuw om banditisme te voorkomen en de weg naar de Passo Falzarego te controleren.

5 Falzarego

Oorlogsmonumenten herinneren aan de gevechten die zich hier in 1914-1918 op de grens tussen Oostenrijk en Italië afspeelden.

3 Pieve di Livinalongo

De grootste plaats van het fraaie dal van de Cordevole biedt een spectaculair uitzicht op de Dolomieten.

6 Cortina d'Ampezzo

Het silhouet van Cortina wordt gedomineerd door de onregelmatig gevormde Cinque Torri (Vijf Torens).

0 kilometer 5

1 Passo Pordoi
Ten noorden van de Passo Pordoi bereikt de Gruppo di Sella een hoogte van 3152 m.

2 Arabba
Arabba is een leuk plaatsje met een kabelbaan naar Porta Vescovo (2478 m) in het zuiden.

Bezoekers bij de oorlogsmonumenten op de Passo Falzarego

Symbolen

Route
Andere wegen